

прогає у системі державної безпеки або до інших тяжких наслідків [5, с. 51]. У Федеративній Республіці Німеччина головним координатором захисту критичної інфраструктури є Федеральне міністерство внутрішніх справ. Також у Німеччині створено таку інституцію, як Захист критичної інфраструктури (Schutz Kritischer Infrastrukturen in Deutschland), що досліджує уразливість інфраструктури і пропонує стратегії її захисту та політику співробітництва і кооперації громадського управління з приватними суб'єктами.

Нормативно-правовими актами, які забезпечують критичну інфраструктуру в Німеччині, є: Національна стратегія захисту критичної інфраструктури (2009 р.), Стратегія кібербезпеки Німеччини (2016 р.), Закон «Про безпеку інформаційних технологій» (2015 р.), UP KRITIS: державно-приватне партнерство із захисту критичних інфраструктур, BSI (2014 р.), Спільна інтернет-платформа BSI та BVB щодо захисту критичної інфраструктури, плани захисту критичної інфраструктури [3, с. 5; 4, с. 11].

Основну роль у захисті критичної інфраструктури відведено таким установам, як: Федеральне відомство з інформаційної безпеки, Федеральне відомство з охорони Конституції, Федеральне управління цивільного захисту та ліквідації наслідків стихійних лих, Федеральна кримінальна поліція, Федеральне агентство технічного сприяння.

У зазначених країнах створено державні структури або визначено урядових осіб, які відповідають за захист критичної інфраструктури, і в разі вчинення злочинів на її об'єктах саме з цими державними інституціями слідчий повинен установлювати взаємодію під час досудового розслідування. На жаль, у нашій країні досі цьому аспекту проблеми на державному рівні не надано належного значення.

1. Єрменчук О. П. Основні підходи до організації захисту критичної інфраструктури в країнах Європи: досвід для України : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 180 с.

2. Крикун В. В. Адміністративно-правовий механізм захисту об'єктів критичної інфраструктури в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2021, 453 с.

3. «Про доцільність та особливості визначення критичної інфраструктури в Україні». Аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень*. URL : <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/nacionalna-bezpeka/pro-docilnist-ta-osoblivosti-viznachennya-kritichnoi>.

4. Бірюков Д. С., Кондратов С. І. Захист критичної інфраструктури: проблеми та перспективи впровадження в Україні : аналіт. доповідь. Київ : НІДС, 2012. 57 с. URL : https://niss.gov.ua/sites/default/files/2012-09/zah_ynfrastr-b98c0.pdf.

5. National Strategy for Critical Infrastructure Protection (CIP Strategy). 18 p. URL : https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/publikationen/2009/kritis_englisch.pdf?__blob=publicationFile&v=1.

УДК 351.74

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/36-38

Олена ДЖАФАРОВА

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри поліцейської
діяльності та публічного
адміністрування факультету № 3

Дмитро ЛЕЩЕНКО

ад'юнкт відділу організації
освітньо-наукової підготовки
Харківського національного
університету внутрішніх справ

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Національна безпека є фундаментом існування суверенних держав. На її основі базуються конституційні засади вільного демократичного суспільства. Від здатності держави ефективно забезпечувати систему зовнішньої та внутрішньої безпеки залежить життя, здоров'я населення, рівень його благополуччя. Згідно з постановою Верховної Ради України

«Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України» від 16.01.1997 «система забезпечення національної безпеки – це організована державою сукупність суб'єктів: державних органів, громадських організацій, посадових осіб та окремих громадян, об'єднаних цілями та завданнями щодо захисту національних інтересів, що здійснюють узгоджену діяльність у межах законодавства України» [1]. Процес підтримання національної безпеки є різновекторним та багаторівневим, потребує комплексного підходу та залучення багатьох сил та засобів, передбачає наявність необхідної правової бази, системи правил, в межах якої виконують свої завдання військові сили, правоохоронні органи, спеціальні та розвідувальні служби. Правову основу забезпечення національної безпеки України становлять «Конституція України» [2], Закон України «Про національну безпеку України» [3], інші закони і нормативно-правові акти, а також визнані Україною міжнародні договори та угоди [1]. Головною метою функціонування системи національної безпеки є захист громадян, недоторканності кордонів, правопорядку всередині країни, охорона державних інтересів, конституційних прав людей, забезпечення сприятливих умов для економічного розвитку, охорона об'єктів критичної інфраструктури від загроз будь-якого рівня небезпеки, а також передбачення можливих ризиків. В динамічних умовах життєдіяльності країни потрібні швидкі та точні рішення, що обумовлює необхідність здійснення систематичної розгалуженої інформаційно-аналітичної діяльності як основи для прийняття управлінських рішень, стратегічного планування, використання новітніх комплексів та високотехнічних систем моніторингу території України та її кордонів. Необхідними також є спеціальні підрозділи, що здатні забезпечувати кібербезпеку в країні, особливо органів державної влади. Рівень національної безпеки в країні залежить від злагодженості діяльності всіх суб'єктів, що її забезпечують. Одним з найважливіших є Національна поліція України. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07 2015 [4] Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [4]. Аспекти і повноваження Національної поліції України щодо забезпечення національної безпеки відображає Розділ IV вищезгаданого закону «Повноваження поліції» [4]. Згідно з п. 24 та 24-1 ст. 23 цього закону «Національна поліція України бере участь відповідно до повноважень у забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації у разі їх введення на всій території України або в окремій місцевості; здійснює у визначеному законом порядку протидію злочинним посяганням на об'єкти критичної інфраструктури, які загрожують безпеці громадян і порушують функціонування систем життєзабезпечення; захист об'єктів критичної інфраструктури, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань у кіберпросторі, здійснює заходи із запобігання, виявлення, припинення та розкриття кіберзлочинів проти об'єктів критичної інфраструктури» [4]. Згідно з п. 34 вищезазначеної статті «поліція здійснює у взаємодії зі Збройними Силами України, Національною гвардією України, Державною прикордонною службою України, Державною спеціальною службою транспорту, Службою безпеки України боротьбу з диверсійно-розвідувальними групами агресора та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями» [4]. Національна поліція України активно взаємодіє з міжнародними партнерами в межах боротьби з транскордонною злочинністю та іншими її формами. Співпраця такого типу ґрунтується на обміні інформацією, спільних розслідуваннях та спеціальних операціях міжнародного характеру за участю правоохоронних органів інших країн. Вона відбувається відповідно до п. 42 ст. 24 Закону України «Про Національну поліцію»: «Поліція здійснює представництво та забезпечує виконання зобов'язань України в Міжнародній організації кримінальної поліції – Інтерполі та виступає як Національне центральне бюро Інтерполу» [4]. Згідно з п. 44 цієї статті «поліція організовує взаємодію правоохоронних та інших державних органів України з Міжнародною організацією кримінальної поліції – Інтерполом, Європейським поліцейським офісом (Європолом), а також компетентними органами інших держав з питань, що належать до сфери діяльності Інтерполу та Європолу» [4]. Участь Національної поліції України в міжнародній співпраці спрямована на підтримання безпеки як в Україні, так і в Європі. Велика кількість правоохоронців охороняє суверенітет України, життя та здоров'я громадян шляхом безпосередньої участі, відповідно до ч. 4 ст. 24 Закону України «Про Національну поліцію» [4], в наданні відсічі збройній агресії росії проти України в межах несення служби в штурмовій бригаді «Лють». Поліцейські несуть службу на деокупованих територіях в складі зведених загонів допоміжних сил, надаючи поліцейські послуги та забезпечуючи

правопорядок та безпеку місцевих мешканців. Крім того, поліція виконує функції з попередження, документування та розкриття воєнних злочинів в тісній взаємодії з СБУ та прокуратурою. Співпраця Національної поліції України відбувається і з іншими суб'єктами національної безпеки, такими як Збройні Сили України, прикордонні служби, ДБР, НАБУ, САП, БЕБ.

З огляду на всі вищеописані напрями діяльності НПУ можна дійти висновку, що поліція є одним з ключових відомств, що бере участь в забезпеченні національної безпеки на всіх її рівнях і напрямках. Від ефективності виконання поліцейськими своїх повноважень залежать обороноздатність, правопорядок всередині країни, захищеність прав і свобод людини і громадянина. Національна поліція України співпрацює задля безпеки українців як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях з іншими правоохоронними та військовими органами, забезпечує стабільність, безпеку та захист прав і свобод громадян України.

1. Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України : постанова Верховної Ради України від 16.01.1997 № 3/97-ВР. URL : https://ips.ligazakon.net/document/f970003?an=1&ed=2000_12_21#:~:text=%D0%

2. Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

3. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#doc_info.

4. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

УДК 62+351.864

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/38-40

Ксенія КУРКОВА

науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії
з проблем досудового розслідування
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК ЯК БЕЗПЕКОВИЙ ПРІОРИТЕТ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ

Якщо розглядати науково-технологічний розвиток як конвергенцію науки, техніки й технологій, стає очевидним, що одним із головних чинників, що призвели до виникнення такого оновленого феномена, як «науково-технологічна революція», на зміну попереднім науково-технічним революціям, були дві світові війни в першій половині ХХ ст., які показали, що від розвитку науки і технологій залежить не тільки загальний добробут суспільства, соціальний, економічний, культурний цивілізаційний розвиток, але й суспільний прогрес загалом. Ці дві війни змусили національні уряди усвідомити, що науково-технологічний розвиток є однією із фундаментальних основ забезпечення безпеки – національної, міжнародної, глобальної. Саме у другій половині ХХ ст. почали формуватися нові пріоритетні напрями державної політики та публічного адміністрування, засновані на розвитку науки, технологій та інновацій.

У 2016 р. К. Шваб, засновник і голова Всесвітнього економічного форуму, у статті «The Fourth Industrial Revolution. What It Means and How to Respond» [1] говорив про те, що «світ стоїть на порозі нової технологічної революції, яка суттєвою мірою змінить спосіб життя, працю й спілкування. За своїми масштабами, обсягом і складністю ця трансформація буде несхожа на все, що людство випробувало раніше». Він відзначав, що «темпи розвитку і поширення інновацій виявляються безпрецедентно швидкими. Але вражають не тільки темпи розвитку: зростання за рахунок масштабів також викликає здивування. У ході цієї революції новітні технології та універсальні інновації поширюються значно швидше й куди більш масштабно, ніж під час попередніх революцій, які, до речі, ще тривають у деяких країнах світу». Оцінюючи вплив нової революції, К. Шваб писав, що впровадження новітніх технологій пов'язане з невизначеністю і численними складнощами, що передбачає